

Силабус
освітнього компоненту ОК 26
(умовне позначення ОК в освітній програмі (ОП))
Організація управління в природоохоронній діяльності

Назва дисципліни:	Організація управління в природоохоронній діяльності
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Галузь знань:	10 Природничі науки
Спеціальність:	101 Екологія
Освітньо-наукова програма:	Екологія та охорона навколишнього середовища
Сторінка курсу в Moodle:	https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=1439
Рік навчання:	4
Семестр:	7 (осінній)
Обсяг освітнього компоненту	4 кредити
Форма підсумкового контролю	Екзамен
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	кафедра екології
Мова викладання:	українська
Керівник курсу:	Внукова Наталія Володимирівна, д.т.н., професор
Контактний телефон:	+ 38 057 707 37 41
E-mail:	vnukovanv@ukr.net

Короткий зміст освітнього компоненту:

Метою є формування у здобувачів сукупності знань та навичок щодо типових підходів, методів, які необхідні для виконання професійних завдань в галузі екології та охорони навколишнього середовища

Предмет: основні засади управління у сфері охорони навколишнього середовища на державному, корпоративному, місцевому та громадському рівнях, а також методи та методики управління.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- формування навичок про структуру та базові основи функціонування екологічного законодавства України;
- вивчення основних системоутворюючих механізмів екологічного управління;
- вивчення функцій та ієрархію органів державної системи екологічного управління;
- формування навичок зі спеціальних функцій державного екологічного управління, що застосовуються на різних державних рівнях;
- формування навичок з основних засад функціонування корпоративної системи екологічного управління;
- вивчення функції системи громадського екологічного управління, шляхи її реалізації

Передумови для вивчення освітнього компоненту:

- ОК 23 «Лінійно-просторова архітектура ландшафтів
- ОК 33 «Навчальна практика»
- ОК 34 «Переддипломна практика».

Компетентності, яких набуває здобувач:

Загальні компетентності:

KI. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування,

або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- ФК 6. Здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління
- ФК 13. Здатність до участі в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними проєктами.

Результати навчання відповідно до освітньої програми:

- ПРН1. Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проєктами.
- ПРН4. Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки
- ПРН12. Брати участь у розробці та реалізації проєктів, направлених на оптимальне управління та поводження з виробничими та муніципальними відходами

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин		Література
		очна	заочна	
1	ЛК Теоретико-методологічні основи системного екологічного управління	4	1	[1,4]
	ПР Управління у екологічній діяльності, як складова частина впровадження Концепції сталого розвитку	4	1	
	СР Екологічна служба підприємства	4	10	
2	ЛК Екологічна політика	4	1	[1,4,7,8]
	ПР Визначення розмірів плати за забруднення ґрунтів	4	1	
	СР Британський стандарт BS 7750 в системі екологічного менеджменту	4	10	
3	ЛК Державна система екологічного управління	4		[2,5,8]
	ПР Аналіз екологічного стану (техногенного навантаження) параметрів біосфери областей України	4		
	СР Екологічний аудит у системі екологічного управління.	4	10	
4	ЛК Система місцевого екологічного управління	2	1	[3,6,7]
	ПР Стійкість природного середовища у схемі прийняття «управлінських» рішень	4		
	СР Економічний ефект впровадження СЕМ	6	10	
5	ЛК Системи громадського екологічного управління	4		[2,7,8]
	ПР Еколого-економічна збалансованість території, як основа для прийняття управлінських рішень на різних рівнях	2		
	СР Забруднення території України та Харківської області	4	10	
6	ЛК Системи спеціального екологічного управління	4	1	[3,7,8]
	ПР Еколого-економічне зонування територій у державній системі управління природними ресурсами	2		
	СР Економічне оцінювання шкоди, заподіяної екосистемі екологічними правопорушниками.	4	10	
7	ЛК Інформаційні системи екологічного управління	6	1	[2,3,5]
	ПР Системна модель, як основа для прийняття рішень розвитку народного господарства	2	1	
	СР Засади розвитку моделей «синьої» та «зеленої економік»	4	10	
8	ЛК Міжнародний досвід в управлінні навколишнім природним середовищем	4	1	[3,7,8]

	ПР Економічний механізм раціонального використання та охорони водних ресурсів	2		
	СР «Синя» та «зелена» цифрова трансформація транспортної системи. Екологічно-чистий та мобільний транспорт. Впровадження екологістики в транспортну систему. Інноваційний потенціал у транспортній інфраструктурі	4	12	
Разом	ЛК	32	6	
	ПР	24	2	
	СР	34	82	
	Підготовка до складання екзамену	30	30	

Індивідуальне навчально-дослідне завдання -

Методи навчання:

- 1) словесні: 1.1 традиційні: лекції, пояснення, розповідь тощо;
- 2) наочні: метод ілюстрацій, метод демонстрацій;
- 3) практичні: 3.1 традиційні: практичні заняття, групові завдання.

Система оцінювання та вимоги:

Поточна успішність

1. Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою 100-бальної шкали згідно з Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти ХНАДУ. Результати оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти заносяться у журнал обліку академічної успішності. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

1.1. Лекційні заняття оцінюються шляхом усного опитування або за рахунок тестування.

1.2. Практичні заняття оцінюються якістю виконання та оформлення практичної роботи, звіту про виконання практичних робіт.

2 Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті (лабораторному чи семінарському) за чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2») і заносяться у журнал обліку академічної успішності.

– «відмінно»: здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре»: здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно»: здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно»: здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3 Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{поточ} = \frac{K1 + K2 + \dots + Kn}{n},$$

де $K^{поточ}$ - підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

$K1, K2, \dots, Kn$ - оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;

n - кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Таблиця 1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	від 1,78 до 2,99	від 35 до 59
						повторне складання	
4,55	91	4,00	80	3,45	69	від 0 до 1,77	від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	повторне вивчення	

Підсумкове оцінювання

1. Екзамен проводиться після вивчення всіх тем дисципліни і складається здобувачами вищої освіти в період екзаменаційної сесії після закінчення всіх аудиторних занять.

2 До екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі види робіт передбачені навчальним планом з дисципліни:

- були присутні на всіх аудиторних заняттях (лекції, семінари, практичні);
- своєчасно відпрацювали всі пропущені заняття;
- набрали мінімальну кількість балів за поточну успішність (не менше 36 балів, що відповідає за національною шкалою «3»);

Якщо поточна успішність з дисципліни нижче ніж 36 балів, здобувач вищої освіти має можливість підвищити свій поточний бал до мінімального до початку екзаменаційної сесії.

3 Оцінювання знань здобувачів при складанні екзамену здійснюється за 100-бальною шкалою.

Оцінювання знань здобувачів шляхом тестування здійснюється за шкалою:

- «Відмінно»: не менше 90 % правильних відповідей;
- «Дуже добре»: від 82 % до 89 % правильних відповідей;
- «Добре»: від 74 % до 81 % правильних відповідей;
- «Задовільно»: від 67 % до 73% правильних відповідей;

- «Задовільно достатньо»: від 60 % до 66 % правильних відповідей;
- «Незадовільно»: менше 60 % правильних відповідей.

4 Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як середньозважена оцінка, що враховує загальну оцінку за поточну успішність і оцінку за складання екзамену.

5 Розрахунок загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни проводиться за формулою:

$$PK^{екз} = 0,6 \cdot K^{поточ} + 0,4 \cdot E ,$$

де $PK^{екз}$ - підсумкова оцінка успішності з дисциплін, формою підсумкового контролю для яких є екзамен;

$K^{поточ}$ - підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю (за 100-бальною шкалою);

E - оцінка за результатами складання екзамену (за 100-бальною шкалою).

0,6 і 0,4 – коефіцієнти співвідношення балів за поточну успішність і складання екзамену.

6 За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

6.1 Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність (для дисциплін, підсумковою формою контролю для яких є залік), або до підсумкової оцінки з дисципліни, підсумковою формою контролю для якої є екзамен.

6.2 Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань за фахом, залежить від їх об'єму та значимості:

- призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 20 балів;
- призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах - 20 балів;
- участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів
- участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених – 12 балів;
- участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни - 10 балів
- участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни - 5 балів;
- виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – 5 балів.

6.3 Кількість додаткових балів не може перевищувати 20 балів.

7 Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів.

Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни визначається згідно зі шкалою, наведеною в таблиці 2.

Таблиця 2 - Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
90-100	Відмінно	Зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80–89	Добре	Зараховано	B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75-79			C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67-74	Задовільно		D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60–66			E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
35–59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
0–34			F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- курсова робота повинна бути захищена не пізніше, ніж за тиждень до початку екзаменаційної сесії;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.pdf), «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_01.pdf), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Рекомендована література:

1. Губа А.В., Рубан Л.А., Внукова Н.В., Ефіменко П.Б. Дармофал Е.А. Сучасна трансформація освіти та інноваційні підходи організації управління. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова Випуск 6 (151) 2022 С 51-55.
2. Желновач, Г., Внукова, Н. Системний підхід до реалізації процедури стратегічної екологічної оцінки розвитку автотранспортного комплексу регіону. Екологічна безпека та природокористування, 41(1), (2022) 56-68. <https://doi.org/10.32347/2411-4049.2022.1.56-68>
3. Liuta O., Malovanyy M., Vnukova N., Tymchuk I., Zhelnovach G., Kordzadze T. IMPLEMENTATION OF THE EUROPEAN GREEN STRATEGY. SYNERGY OF EDUCATIONAL, SCIENTIFIC, MANAGERIAL AND INDUSTRIAL COMPONENTS FOR CLIMATE MANAGEMENT AND CLIMATE CHANGE PREVENTION / CLIMAN ERASMUS+ KA2. Journal Environmental Problems, 8(1), 55-62. DOI: <https://doi.org/10.23939/ep2023.01.055>. 2023
4. Шерстюк Р.П., Малюта Л.Я., Мельник Л.М. Екологічне управління та безпека бізнесу : конспект лекцій // Тернопіль , 2019. – 335 с.
5. Г.В. Лисиченко, Г.А. Хміль, В. Барбашев Методологія оцінювання екологічних ризиків: підручник - Одеса: «АСТРОПРИНТ», 2011. - 225 с.
6. Екологічне право : навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. -318 с. ISBN 978-617-645-388-8
7. Системи екологічного управління: сучасні тенденції та міжнародні стандарти. Посібник /С.В. Берзіна, І.І. Яреськовська та ін. - К: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. - 134 с. (Бібліотека екологічних знань) ISBN 978-617-7326-29-7
8. Моніторинговий звіт "Цілі сталого розвитку: Україна" - 2021 рік (українська , англійська) https://www.ukrstat.gov.ua/csr_prezent/2020/ukr/st_rozv/publ/publ.htm

Додаткові джерела:

1. Дистанційний курс з дисципліни «організація управління в природоохоронній діяльності» <https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=1439>
2. РІШЕННЯ (ЄС) 2022/591 ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ ТА РАДИ від 6 квітня 2022 року про Загальну програму дій Союзу з навколишнього середовища до 2030 року https://fra.europa.eu/sites/default/files/2022-01/PD_2022-2024_EN.pdf
3. Дослідження на підтримку оцінки наслідків перегляду Директиви ЄС щодо якості атмосферного повітря <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication>

Розробник силабусу
навчальної дисципліни
доцент кафедри Екології,
кандидат технічних наук, доцент

підпис

Наталія ВНУКОВА
ПІБ

Завідувач кафедри
Екології, доктор технічних наук,
професор

підпис

Наталія ВНУКОВА
ПІБ

Гарант освітньо-професійної
програми кандидат економічних наук,
доцент,
доцент кафедри Екології

Марина БАРУН